

Den lilla skolan med det stora hjärtat och de unika möjligheterna.

Gränsälvgymnasiet är en liten gymnasieskola i Övertorneå med elever från Övertorneå kommun och våra grannkommuner. Vi erbjuder elva nationella program, fyra högskoleförberedande program, sju yrkesförberedande program och även introduktionsprogram. Tack vare vårt samarbete med Utbildning Nord gällande flertalet yrkesprogram är detta möjligt.

Vårt hälsofrämjande arbete med välutbildade pedagoger, tvålärarsystem, heltidsmentor och engagerad personal gör att du som elev känner dig välkommen på skolan. Vi är "Den lilla skolan med det stora hjärtat och de unika möjligheterna".

På Gränsälvgymnasiet prioriterar vi hållbar utveckling. Jämställdhet ingår i arbetet med social hållbarhet, och vi lyfter fram detta perspektiv i allt vårt arbete, både när det gäller innehållet i enskilda kurser men också i temaarbeten. Ett återkommande tema är jämställdhet i yrkes- och studieval där vi arbetar med materialet "Jämlys - Gå din egen väg". I denna broschyr får du veta mer om vad vi kan erbjuda, och även träffa några av våra "gamla" elever som har valt en egen väg i yrkeslivet.

KATARINA LINDBERG, REKTOR

070-628 09 50 • 0927-720 77 • katarina.lindberg@utb.overtornea.se

Meänkieli

På Gränsälvgymnasiet kan du välja att läsa Tornedalens egna minoritetsspråk meänkieli.

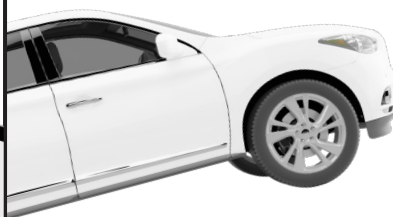
Gränsälvsfiket

Gränsälvsfiket är vårt eget café där elever och personal tillbringar sina raster. Här kan du köpa hälsosamt fika till ett billigt pris, umgås, eller plugga till ett prov.

Bärbar dator

Under hela studietiden får du som elev låna en bärbar dator.

Körlektioner

Som elev på Gränsälvgymnasiet får du gratis körkortsutbildning, 10 körlektioner, teoriböcker och inloggning till teorimaterial.

Ung Företagsamhet

Om du är nyfiken eller redan har intresset för entreprenörskap och företagande kan du starta ditt egna UF-företag via Ung Företagsamhet. Med massor av hjälp såklart!

Gymnasieskolan – två typer av examen

YRKESEXAMEN

Yrkesexamen får du om du går ett yrkesprogram och har läst 2500 poäng varav 2250 ska vara godkända. Du ska även ha godkänt betyg i 400 poäng av de programgemensamma ämnena och svenska 1/svenska som andraspråk 1, engelska 5, matematik 1 samt gymnasiearbetet. Yrkesexamen ger behörighet till yrkeshögskola.

Du kan läsa in grundläggande högskolebehörighet under gymnasietiden inom ramen för individuellt val och utökad program. Då läser du kurserna Engelska 6, Svenska 2/Sva2 och Svenska 3/Sva3. Grundläggande högskolebehörighet kan du även läsa inom den gymnasiala vuxenutbildningen efter din gymnasieutbildning.

Våra yrkesprogram

- Barn- och fritidsprogrammet, inriktning pedagogiskt och socialt arbete
- Bygg- och anläggningsprogrammet, inriktningarna husbyggnad, måleri och plåtslageri
- El- och energiprogrammet, inriktningarna elteknik, automation, dator- och kommunikationsteknik
- Fordon- och transportprogrammet, inriktningarna personbil, lastbil och mobila maskiner, transport
- Restaurang- och livsmedelsprogrammet, inriktning kök och servering
- VVS- och fastighetsprogrammet, inriktningarna VVS, kyl- och värmepumpsteknik
- Vård och omsorgsprogrammet

På yrkesprogrammen läser du

Gymnasiegemensamma ämnen 600 p

Karaktärsämnen 1600 p här ingår de programgemensamma-, inriktnings- och programfördjupningskurserna.

Individuellt val 200 p

Gymnasiearbete 100 p

= 2500 poäng

Behörighet till yrkesprogram

Eleven har godkända betyg i: svenska/svenska som andra språk, engelska, matematik samt ytterligare fem valfria ämnen från grundskolan.

Gymnasieskolan – två typer av examen

HÖGSKOLEFÖRBEREDANDE EXAMEN

Högskoleförberedande examen får du om du går ett studieförberedande program. Du ska läsa 2500 poäng varav 2250 ska vara godkända. För att få examen måste du ha godkänt i engelska 5 och 6, matematik 1, svenska 1, 2 och 3/svenska som andraspråk 1, 2 och 3 samt gymnasiearbetet.

Våra högskoleförberedande program

- Ekonomiprogrammet, inriktningarna ekonomi och juridik
- Naturvetenskapsprogrammet, inriktningarna naturvetenskap, naturvetenskap och samhälle
- Samhällsvetenskapsprogrammet, inriktning samhällsvetenskap.
- Teknikprogrammet, inriktning informations- och medieteknik

På de högskoleförberedande programmen läser du

Gymnasiegemensamma ämnen 1100-1250p

Karaktärsämnen 1050 - 1150 p här ingår de programgemensamma-, inriktnings- och programfördjupningskurser.

Individuellt val 200 p

Gymnasiearbete 100 p

= 2500 poäng

Behörighet till

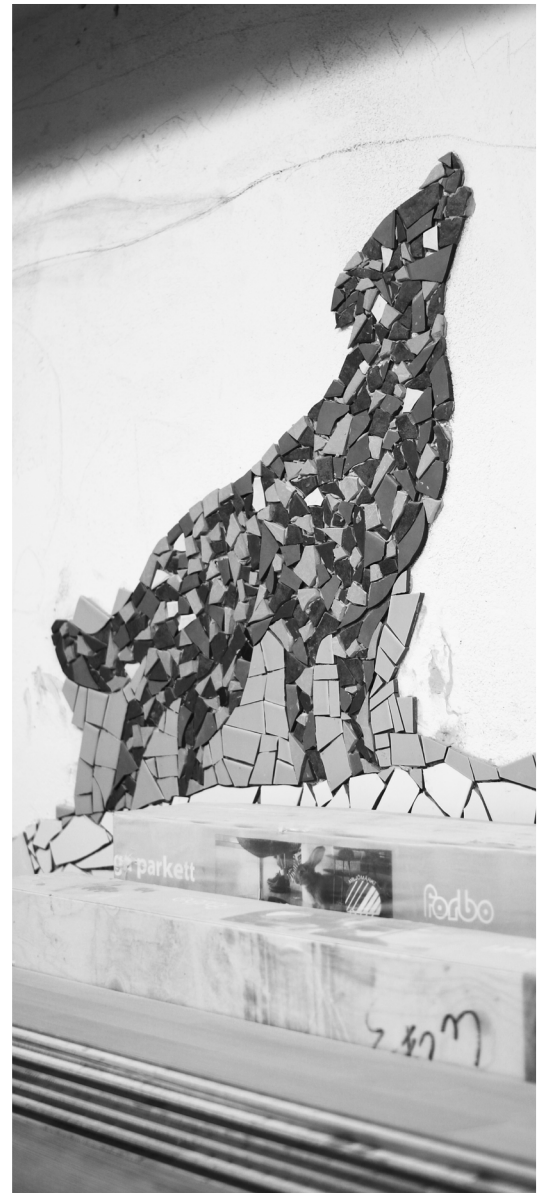
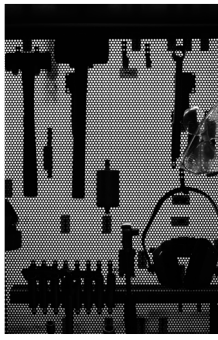
Ekonomi- och Samhällsvetenskaps-programmet:

Eleven har godkänt betyg i svenska/svenska som andra språk, engelska, matematik, geografi, historia, religionskunskap, samhällskunskap samt ytterligare fem valfria ämnen.

Naturvetenskaps- och teknikprogrammet:

Eleven har godkänt betyg i svenska/svenska som andra språk, engelska, matematik, biologi, fysik, kemi samt i ytterligare sex valfria ämnen.

Våra yrkesförberedande program

BYGG- OCH ANLÄGGNINGSPROGRAMMET (BA)

Bygg- och anläggningsprogrammet är ett yrkesprogram som leder till en yrkesexamen. Programmet vänder sig till dig som vill arbeta med att bygga, underhålla och göra ombyggnationer av hus och anläggningar.

På Gränsälvgymnasiet finns inriktningarna husbyggnad, måleri och plåtslageri. Efter utbildningen får du en examen där du har de kunskaper som behövs för att arbeta inom något av bygg- och anläggningsbranschens olika yrken. Du kommer att utveckla dina kunskaper om och färdigheter i byggnation och anläggning vid till exempel nyproduktion, ombyggnad och renovering. Eftersom bygg- och anläggningsarbete påverkar samhällets infrastruktur och de miljöer man vistas i ska utbildningen ge kunskaper om ett rationellt, säkert och miljömässigt hållbart byggande. Utbildningen ska ge kunskaper om arbetsmiljöregler och säkerhetsbestämmelser.

En del av utbildningen arbetsplatsförläggs (APL) under åk 1, 2 och 3. Ute på företagen får du tillämpa vad du lärt dig i skolan, vilket gör att du är extra förberedd när du ska ut i arbetslivet.

Yrkesutgångar: Träarbetare, Plattsättare, Betongarbetare, Golvläggare, Byggnadsmålare, Murare, Ventilationsplåtslagare, Byggnadsplåtslagare

EL- OCH ENERGIPROGRAMMET (EE)

El- och energiprogrammet är ett yrkesprogram som leder till en yrkesexamen. Programmet vänder sig till dig som exempelvis vill arbeta med elinstallationer, system för automatiserad produktion eller datorer och kommunikation. Här blandas praktiska kunskaper med teoretiska.

På Gränsälvgymnasiet finns inriktningarna automation, dator- och kommunikationsteknik samt elteknik.

En del av utbildningen arbetsplatsförläggs (APL) under åk 1, 2 och 3. Ute på företagen får du tillämpa vad du lärt dig i skolan, vilket gör att du är extra förberedd när du ska ut i arbetslivet.

Yrkesutgångar: Installationselektriker, Industrielektriker, Nätverkstekniker, Automationstekniker – process och - industri

BARN- OCH FRITIDSPROGRAMMET (BF)

Är du intresserad av att arbeta med barn, ungdomar eller vuxna inom pedagogiska och sociala yrkesområden? Utbildningen ska leda till att du kan möta, assistera och stödja barn, ungdomar eller vuxna i deras utveckling.

På Gränsälvgymnasiet finns inriktningen pedagogiskt och socialt arbete. Du lär dig om barns och ungdomars lärande och växande, hur du bemöter människor i olika situationer och hur du ger bra stöd och service.

Kunskaper om människors hälsa och levnadsvanor och om olika former av hälsofrämjande arbete är också centralt inom programmet. Arbetsmiljö- och arbetsorganisationsfrågor ska ingå i utbildningen för att förebygga arbetsskador och för att främja god hälsa. En del av utbildningen arbetsplatsförläggs (APL) under åk 1, 2 och 3. Ute på arbetsplatser får du tillämpa vad du lärt dig i skolan, vilket gör att du är extra förberedd när du ska ut i arbetslivet.

Yrkesutgångar: Elevassistent, Barnskötare

RESTAURANG- OCH LIVSMEDELSPROGRAMMET (RL)

Vill du arbeta inom restaurang- och livsmedelssektorn, till exempel i restaurang, med färskvaror som kock eller servitris/servitör? Efter avslutad examen har du den möjligheten.

Utbildningen ska utveckla dina kunskaper om och färdigheter i livsmedelsproduktion, matlagning och servering liksom dina kunskaper om måltiden som helhet. Oavsett om man till exempel arbetar i delikatessbutik eller på restaurang bidrar man till helheten. Utbildningen ska även ge kunskaper i arbetsmiljö, försäljning, service, hygien, näringslära, specialkost och alkoholserving.

På Gränsälvgymnasiet finns inriktningen kök och servering, som innebär att du lär dig om matlagning i restaurang, om servering och om bararbete.

En del av utbildningen arbetsplatsförläggs (APL) under åk 1, 2 och 3. Ute på företagen får du tillämpa vad du lärt dig i skolan, vilket gör att du är extra förberedd när du ska ut i arbetslivet.

Yrkesutgångar: Kock, Servitris/servitör

VVS- OCH FASTIGHETSPROGRAMMET (VF)

VVS- och fastighetsprogrammet är ett yrkesprogram som leder till en yrkesexamen. Programmet vänder sig till dig som vill arbeta med de tekniska system i byggnader som svarar för värme, ventilation, vatten och avlopp samt med fastighets-service. På Gränsälvgymnasiet finns inriktningarna kyl- och värmepumpsteknik samt VVS.

Du kommer lära dig installation, felsökning, reparation, drift och underhåll, tekniska anläggningar och system, som till exempel värme-, och kylsystem. Utbildningen ska bidra till att utveckla din förmåga att använda digital teknik. Utbildningen ska bidra till att utveckla din förmåga att använda digital teknik som förekommer inom för utbildningen relevanta yrkesområden. Du kommer lära dig arbetsmiljör regler och säkerhetsbestämmelser samt kännedom om nationella och internationella bestämmelser som gäller för yrke men även öka din miljömedvetenhet genom kunskaper om miljö, ekologi och resursanvändning i praktisk handling. Du kommer ha en förståelse för hur effektiv energianvändning leder till en hållbar utveckling.

En del av utbildningen arbetsplatsförläggs (APL) under åk 1, 2 och 3. Ute på företagen får du tillämpa vad du lärt dig i skolan, vilket gör att du är extra förberedd när du ska ut i arbetslivet.

Yrkesutgångar: VVS-montör, Kyl- och värmepumpsmontör

VÅRD- OCH OMSORGSPROGRAMMET (VO)

Känns det lockande att arbeta inom hälso- och sjukvård eller socialtjänst? Utbildningen vänder sig till dig som vill arbeta med människor och möta personer som behöver hjälp och stöd i livet. Vård- och omsorgsprogrammet är ett yrkesprogram som leder till en yrkesexamen. Programmet vänder sig till dig som vill arbeta inom hälso- och sjukvård, psykiatri, äldreomsorg och med personer som har funktionsnedsättning.

När du går utbildningen kommer du att öka dina kunskaper om och färdigheter i vård, omvårdnad och omsorg samt få kunskaper om hälsa, ohälsa och funktionsnedsättning. Inom vård och omsorg arbetar man med att bevara eller återställa människors hälsa och stödja deras förmåga att utveckla sina resurser. Arbetet utgår från en människosyn som betonar människors lika värde, mänsklig värdighet, livskvalitet och välbefinnande. Utbildningen ska därför utveckla dina kunskaper om människan i olika åldrar ur biologiska, psykologiska, sociala, kulturella och existentiella aspekter vid hälsa, ohälsa och funktionsnedsättning.

Det arbetsplatsförlagda lärandet (APL) i årskurs 1, 2 och 3 ute i olika verksamheter ger dig möjlighet att koppla ihop teori och praktik. Utbildningen är Vård- och omsorgscollege-certifierad.

Yrkesutgång: Undersköterska, med möjlighet till arbete inom funktionshinderområdet, hälso- och sjukvård, psykiatri eller äldreomsorg.

FORDON- OCH TRANSPORTPROGRAMMET (FT)

Gillar du att meka och att följa med i teknikutvecklingen av el- och hybridfordon? Eller vill du bidra till att transporter i världen är säkra och fungerar tillfredsställande?

Utbildningen ska utveckla dina kunskaper om tekniken i olika fordon. Snabb teknisk utveckling utmärker de yrken som utbildningen leder till, och de senaste årens utveckling av el- och hybridfordon har medfört stora förändringar i upplägget på fordonsprogrammet. Under utbildningen lär du dig att diagnostisera, reparera och ge service till olika fordon. Inriktning transport ger en bred utbildning med spännande och nyttiga utbildningsmoment. Du får en rad behörigheter bl.a. för personbil och lastbil med släp. Du får även lära dig att köra lastmaskin och truck.

På Gränsälvgymnasiet finns inriktningarna personbil, lastbil och mobila maskiner samt transport.

En del av utbildningen arbetsplatsförlägg (APL) under åk 1, 2 och 3. Ute på företagen får du tillämpa vad du lärt dig i skolan, vilket gör att du är extra förberedd när du ska ut i arbetslivet.

Yrkesutgångar: Personbilsmekaniker, Lastbilsmekaniker, Maskinmekaniker, Lastbilsförare

Våra högskoleförberedande program

SAMHÄLLSVETENSKAPSPROGRAMMET (SA)

Samhällsvetenskapsprogrammet öppnar många vägar och är ett högskoleförberedande program som leder till en högskoleförberedande examen. Är du intresserad av människor, samhällsfrågor, internationella relationer, media och/eller journalistik är detta programmet för dig. Samhällsvetenskap handlar om att lära sig tolka, förstå och förklara både enskilda människors beteenden och företeelser i samhället i stort.

Utbildningen ska utveckla dina kunskaper om samhällsförhållanden i Sverige och världen i övrigt, om samspelet mellan individ och samhälle samt om hur människors livsvillkor varierar över tid och rum. I detta ingår kunskaper om människor som individer, som gruppmedlemmar och som deltagare i en samhällsgemenskap, samt om samhällens strukturer, verksamheter och funktioner. Du kommer lära dig mer om demokrati, kommunikation, etik, genus och miljö. Utbildningen ska även ge dig förståelse av hur olika faktorer påverkar möjligheterna att bygga ett hållbart samhälle.

Vi har inriktningen samhällsvetenskap som ska ge dig kunskaper om samhällsstrukturer och om människors livsvillkor utifrån individ-, grupp- och samhällsnivå.

När du är klar med gymnasieutbildningen och vidare studier har du möjlighet att arbeta som t ex: journalist, socionom, jurist, polis, samhällsvetare, psykolog, lärare, statsvetare

TEKNIKPROGRAMMET (TE)

Teknikprogrammet är ett högskoleförberedande program som leder till en högskoleförberedande examen. Programmet vänder sig till dig som vill arbeta med teknik och tekniska processer. Efter examen från teknikprogrammet ska du ha kunskaper för högskolestudier inom främst teknik- och naturvetenskap men även inom andra områden.

Utbildningen ska belysa teknikens roll i samspelet mellan människa och natur med hänsyn till hållbar utveckling även öka dina kunskaper om fysik, kemi och matematik med fokus på tekniska processer. Teknikutveckling innebär att analysera behov, utveckla en idé, designa, konstruera, producera, använda, sälja och återvinna. Alla ämnen inom utbildningen ska bidra till att utveckla din förmåga att använda digital teknik, särskilt som ett redskap för teknik och teknisk utveckling.

I utbildningen kommer du ges möjlighet att utveckla förmågan att söka, sovra och bearbeta information med källkritisk medvetenhet.

På Gränsälvgymnasiet erbjuder vi inriktningen informations- och medieteknik som ger dig kunskaper om och färdigheter i informations-, kommunikations- och medieteknik. Den behandlar datorkommunikation, programmering, digital media, webbutveckling samt dator- och kommunikationsteknik. Det är stort fokus på programmering och datorkunskap i relation till teknikutveckling för att du ska vara redo för en digitaliserad framtid.

NATURVETENSKAPSPROGRAMMET (NA)

Naturvetenskapsprogrammet är ett högskoleförberedande program som leder till en högskoleförberedande examen. Programmet vänder sig till dig som är intresserad av matematik, naturvetenskapliga ämnen och frågor. Du läser ämnen som förbereder dig för högre studier främst inom det naturvetenskapliga och tekniska området men du kan även söka till de flesta andra utbildningar inom högskolan. Programmet ger dig den bredaste behörigheten för högskolestudier.

Du kommer utveckla dina kunskaper i matematik men också om sammanhang i naturen, om livets villkor, om fysikaliska fenomen och skeenden och om kemiska processer. Inom biologi, fysik och kemi beskrivs omvärlden i modeller som utvecklas i ett samspel mellan teori och praktik. Experiment, laborationer, fältstudier och andra praktiska moment är centrala inslag i utbildningen.

Väljer du Naturvetensprogrammet får du tre roliga men samtidigt ganska krävande år som gör att du kommer att ha en mycket bra plattform för dina högskolestudier.

Inriktningar: Naturvetenskap, Naturvetenskap och samhälle

EKONOMIPROGRAMMET (EK)

Vill du utöka dina kunskaper om hur människor tänker, känner och handlar? Sådana kunskaper i psykologi är viktiga vid beslut och bedömningar inom både ekonomi och juridik. Ekonomiprogrammet är ett högskoleförberedande program för dig som vill studera samhällsvetenskap och då framför allt ekonomi och juridik. Programmet vänder sig även till dig som vill lära dig hur man startar, driver och utvecklar företag.

Ekonomiprogrammet vänder sig till dig som vill studera samhällsvetenskap och då framförallt ekonomi och juridik.

Med Ekonomiprogrammet som grund kan du välja många olika vägar för fortsatt högskolestudier i ekonomi, juridik och andra samhällsvetenskapliga områden. På Gränsälvgymnasiet ser vi det som en viktig del i utbildningen att du utvecklar dina egna entreprenöriella egenskaper så att du vågar satsa och förverkliga dina idéer.

Inriktningar: Ekonomi och Juridik.

Introduktionsprogram

INTRODUKTIONSPROGRAM (IM)

På Gränsälvgymnasiet har vi fyra olika typer av introduktionsprogram: Individuellt alternativ, Programinriktat individuellt val, Språkintröduktion och Yrkesintröduktion. När du läser introduktionsprogram har du möjlighet att repetera och komplettera grundskolans betyg samt läsa lämpliga gymnasiekurser. Studierna kan även kombineras med praktik.

Syftet med introduktionsprogrammen är att förbereda dig för fortsatta studier på ett nationellt program eller för yrkeslivet. En individuell studieplan skräddarsys för varje elev, som samtidigt får studie- och yrkesvägledning för att kunna göra rätt framtidsval.

Anna-Maria Suup

Problemlösaren som hittade hem bland stål och metall

Vad tyckte du om gymnasietiden?

Det var en väldigt trivsamt miljö på Gränsälvgymnasiet. Lärarna var engagerade, hjälpsamma och tog sig tid för eleverna.

Vad pluggade du efter gymnasiet?

Jag läste till Civilingenjör i Teknisk Fysik vid Luleå Tekniska Universitet.

Vad lockade dig med det?

Efter gymnasiet jobbade jag i två år på OKQ8 i Övertorneå medan jag funderade över vad jag ville bli. Jag har alltid gillat matte och fysik, så till slut valde jag Civilingenjör i Teknisk fysik eftersom det är en väldigt bred och gedigen utbildning som kan leda till arbete inom många olika områden, ofta i anknytning till utveckling eller forskning.

Du visste inte vad du ville jobba med?

Nej, inte direkt. Det var många bland familj och vänner som undrade vad man blir när man läser till Civilingenjör

i Teknisk fysik och det var en svår fråga att svara på.

Är det inte läskigt att inte veta vart man är på väg?

Tvärtom, jag hade nog tyckt att det var läskigare att välja ett specifikt yrke direkt. Det var mycket bättre för mig att få känna efter vad jag ville ha för yrke under vägen och även ha stora möjligheter att byta område under mitt yrkesliv.

Varför valde du att plugga i Luleå?

Jag hade faktiskt tänkt börja på KTH (Kungliga Tekniska högskolan) i Stockholm, men två månader innan jag skulle börja kände jag att det inte var rätt för mig. Jag bytte till Luleå Tekniska Universitet, eftersom det bland annat var närmare hem till familjen.

Kände du att du hittat rätt direkt?

Ja, jag tror också att det var bra för mig att ha jobbat i två år efter gym-

nasiet, för då var jag sugen på att plugga igen. Nackdelen var att jag var lite ringrostig, matte är lite av en färskvara. Det var också en stor omställning från gymnasiet där ett prov kanske täckte 70 sidor i läroboken, medan det på universitetet täckte 700 sidor i läroboken och ofta var kurslitteraturen på engelska. Det gick inte längre att läsa varje ord eller räkna alla tal, som man tidigare gjort, utan det handlade mycket om att hitta en ny fungerande studieteknik. Det är nog bra att veta för nya studenter, så att man inte blir överväldigad i början.

Blev du aldrig trött på matten?

Jag har alltid gillat problemlösandet som matte och fysik innebär, men det tenderar också att bli väldigt teoretiskt i längden. Mot slutet av min utbildning valde jag därför inriktningen Materialvetenskap som ledde mig till mitt första jobb inom stål- och metallindustrin.

Vad är det du jobbar med idag?

Idag jobbar jag som Senior Processingenjör på HYBRIT Development AB, ett samägt bolag mellan SSAB, LKAB och Vattenfall. HYBRIT står för Hydrogen Breakthrough Ironmaking Technology och målsättningen är att utveckla världens första fossilfria stål-tillverkningssteknologi till år 2035. Vid implementering i industriell skala kan Sverige sänka sitt koldioxidutsläpp med 10%.

I mitt jobb deltar jag i olika forsknings- och utvecklingsprojekt som är relaterade till produktion av järnsvamp med hjälp av vätgas. Bland annat undersöker jag hur produkttegenskaperna hos järnsvampen påverkas av olika processparametrar som till exempel temperatur och tryck, men jag är även projektledare för en del ombyggnationer som behöver göras i anläggningen för att ha möjlighet att undersöka nya forsknings- och utvecklingsfrågor.

Vad har du jobbat med tidigare?

Mitt första jobb var som Processingenjör på Sandvik Materials Technology i Sandviken. Jag var projektledare för nya produkter inom avancerade rostfria stål och även ansvarig för att implementera nya produkter i en fabrik i Kina. Sedan började jag på SSAB i Luleå som Utvecklingsingenjör, där jobbade jag som projektledare för olika besparingsprojekt och vikarierade även som arbetsledare för ett skiftlag på stränggjutningen. Efter SSAB började jag på Scania Ferruform som Teknisk Projektledare för maskininvesteringsprojekt, till exempel inköp av nya robotsvetsceller.

Du har hunnit med fyra olika jobb sedan din universitetsexamen. Vad beror det på?

Jag tycker det är roligt att prova på nya saker och behöver nya utmaningar för att känna att jag utvecklas.

Men hur är det att komma till nya arbetsplatser, ofta känns det ju som att man kan minst av alla under första tiden?

Ja, det kan vara lite tungt i början innan man är självgående. Men ju fler år man har i yrkeslivet, desto snabbare går det att komma in i ett nytt jobb.

Är det en jämställd bransch?

Nej, det är fortfarande en väldigt mansdominerad bransch.

Blir man behandlad på annat sätt som kvinna?

Ja, tyvärr händer det.

Var det avskräckande för dig? Tänkte du på de här sakerna innan du sökte dig till den här branschen?

Nej, det har inte vägt in i mina beslut, varken kring utbildning eller arbetsplatser.

Det viktigaste är vad jag själv vill göra, det är det som ska styra i mina beslut.

Jag hoppas verkligen att ingen är rädd för att söka sig till branscher som inte är jämställda än, för det blir bättre hela tiden och det är så viktigt med en större mångfald.

Hur har du hittat modet till att vara normbrytande i ditt yrkesliv? Har du alltid varit så när det gäller intressen till exempel?

Svår fråga, men jag tror att min trygga uppväxt i Juoksengi har bidragit mycket till min självständighet och min övertygelse att alla ska få vara sig själv och gå sin egen väg.

Min farmor är också en viktig förebild för mig, hon är otroligt klok och har alltid varit orädd och jobbat hårt. I min familj har det inte varit någon

skillnad på vad män och kvinnor kan göra. Det är viktigt att få se det när man är ung.

Är det jobb du har nu kreativt eller består det mest av problemlösning?

Både och faktiskt. För mig är problemlösning synonymt med kreativitet, att utmana sina tankesätt för att hitta en väg framåt.

Madeleine Älgamo

Skidåkaren med toppbetyg som skulle bli veterinär, läkare och lärare bygger om samhället på trafikverket.

Du är civilingenjör och har ett jobb i en bransch som traditionellt varit ganska mansdominerad, har du kunnat se någon utveckling där under den tid du haft det här jobbet?

Ja men det är fortfarande så i stor utsträckning. Jag jobbar i anläggningsbranschen, och sitter på den sidan där man beställer arbeten som ska utföras, och där är det väldigt jämställt tycker jag. Men tittar man på entreprenörsbranschen är det nog fortfarande åtminstone 80% män. Ibland känns det som att det bara är män som jobbar på den sidan.

Det låter märkligt för mig som inte kan branschen. Ni jobbar väl tillsammans med samma projekt?

Exakt vi jobbar alla med samma projekt. Ska man förenkla det så beställer vi underlag av konsulter på sådant som vi behöver, det kan vara ritningar eller andra handlingar, därefter skickas det underlaget ut till entreprenörer som bygger det vi beställt. Så lite kortfattat kan man säga att det är större andel kvinnor som jobbar på beställarsidan än vad som är ute och bygger.

Varför tror du att det är så?

Jag vet faktiskt inte. Det kanske är lätt att tro att det skulle vara så att det är en traditionell bransch och att det traditionellt varit män som har haft tyngre utomhusjobb inom olika yrken där man bygger vägar, fastigheter och liknande, men det förklarar ju inte varför det är kvinnodominerat på projekteringsidan där jag jobbar. Det är ju inte så att det är ett traditionellt kvinnligt yrke att vara civilingenjör och planera vägbyggen. Det vore väldigt intressant om någon satt på svaret för det utgår ju ifrån egentligen samma kunskap, samma intresse.

Hur kom du på att du skulle söka dig det här yrket?

Att jag hamnade på just Trafikverket var bara en slump. Jag pluggade till civilingenjör och inför sista terminen fick jag ett utskick från Academic work, som fungerar som en språngbräda mellan studierna och yrkeslivet. De sökte folk som kunde jobba på timbasis som projektadministratör eller civilingenjör under sista studie-

tiden. Jag tänkte mest att jag skulle testa på och se vad det var, jag gillade att arbeta i projekt så det var mest det som drog mig dit, jag vill mest se om jag skulle trivas och det gjorde jag verkligen. Så jag hade tur och kom in på en arbetsplats jag gillade direkt och fick jobba med projekt jag gillade.

Vad fick du jobba med då när du trots allt fortfarande var student?

Jag skulle vara med i en grupp som skulle utreda vilka fastigheter som skulle skyddas av bullerskydd vid vägar. I praktiken handlar det ofta om att sätta upp plank vid de fastigheter som behöver det om det är för

hög volym från trafiken. Eller så kan man få fönster utbytt mot sådana som håller ljudet nere mer för de som bor eller jobbar där.

Vad var din roll i det projektet?

Just det var inte så tekniskt, jag var inte ute och mätte bullernivåer med decibelmätare eller så, där handlade det mest om processen att informera boende eller fastighetsägare om projektet, upplysa om vad vi kommer göra, förklara allting och inhämta signaturer på avtal som förklarar vad de har rätt till och vilka åtgärder som kommer genomföras.

Idag är du projektledare, går det att förklara vad man gör rent konkret då?

Ja sedan ett år tillbaka driver jag många egna projekt. Då får jag en budget och måste ha koll på alla delar i projektet så att det genomförs enligt den.

Ska beskriva hela arbetsgången kan man säga att det finns de som jobbar med planering på Trafikverket, de kanske får in förslag från boende i ett område om att något inte fungerar riktigt bra, eller att det kanske saknas något. Det kan vara gångbroar, busshållplatser, cykelvägar. De som jobbar med planering tittar på förslag de får in och gör bedömningar om det är till nytta för samhället och vilken skillnad det skulle göra att genomföra en åtgärd. Om de bedömer att det är till nytta för samhället så skickas det vidare till sådana som mig som utreder hur lång tid det skulle ta, vad det skulle kosta och så vidare.

Det låter väldigt svårt, det kan väl skilja sig otroligt mycket mellan olika platser?

Absolut, ska vi dra en cykelväg genom ett skogsparti med en viss typ av

mark så är det ett helt annat projekt än att dra samma typ av väg mitt i en stad.

Hur kan man räkna ut saker som kostnader innan man faktiskt börjat gräva då? Det är ju inte som att bygga en dator då man vet förutsättningarna innan. Trafikverket har genomfört så många typer av projekt att man får dyka ner i arkiven och titta på vad man gjort innan. Man kanske vet att en geoteknisk undersökning normalt skulle kosta 300 000 kr men nu när vi är i det här skogspartiet så är det väldigt besvärlig mark så då måste man ta höjd för det och försöka hitta motsvarande mark i andra projekt som inte hade just med cykelvägar att göra men med ungefär samma typ av mark. Det är rätt så utmanade att man jobbar med saker som inte går att förutse till 100%. Det är också väldigt avancerad kunskap som finns i varje team vi jobbar i.

Jag får migrän bara av att tänka på att leda en grupp där jag inte har kunskapen själv. Haha, ja det kan låta enkelt att dra en cykelväg. Men det dyker nästan alltid upp saker i varje projekt och man måste hela tiden ha överblick. Den som har kunskap i belysning kanske tycker projektet ska gå åt ett håll medan den som kan hållfasthet tycker att det ska åt ett annat håll. Och i slutändan är det jag som ska sista beslutet. Det kanske blir en jättebra hållfast och rak väg men den så byggdes den på platser som inte är nog bra belysta utan upplevs som dunkla och då kanske ingen använder den. Då kanske det hade varit bättre att dra en väldigt kurvig väg istället. Det är ju såklart en grov förenkling av ett projekt men tänk att det finns 30 eller 40 stycken saker man ska väga mot varandra hela tiden och alla som är experter på just sin del har en poäng i vad de säger, då inser man att det är ganska svåra bedömningar man gör och väldigt mycket ansvar som läggs på en. Dels har man ett ansvar mot de som ska nyttja det som byggs,

mot samhället som betalar skatt för att genomföra projekten, mot natur och mot de som ska ta hand om det i framtiden. Vi lämnar ju alltid över projekten till samhället som ska nyttja det som byggs men också till de på Trafikverket som ska underhålla det, det är en väldigt viktig del att ha med sig också.

Och det är du som har yttersta ansvaret för allting. Ja haha det kan ju verka som en stor grej att bära, men det är också det som är det roliga: utmaning att vara spindeln i nätet och få ihop allt.

Hur tyckte du att Gränsälvgymnasiet var? Den största fördelen tyckte jag var att det var små klasser, det var bra kontakt med lärarna och man isolerades inte bara med de som gick på samma program som jag vet att det kan bli på större skolor. Jag tycker det är mycket bättre att det är så att man umgås mellan fordons, barn- och fritid, natur och så vidare än att man bara umgås med de i parallellklasserna på samma program. Det var en hemmakänsla tyckte jag.

Vad gick du för program? Natur, det var ett ganska självklart val. Jag ville bli veterinär eller läkare.

Det var rätt oväntat att höra från någon som är ingenjör. Ja, men tyvärr så föll det här med veterinär bort när jag insåg att jag är allergisk mot många pälsdjur. Då hade jag kvar en förhoppning om att bli barnläkare kvar men det försvann också någonstans på vägen. Jag hade alltid älskat matte så läkardrömmen blev långsamt en dröm om att bli gymnasielärare i naturämnen.

Man måste ändå gilla matte väldigt mycket för att vilja bli lärare i det. Det är ju ofta väldigt krävande tempo också att det kanske inte är det man tänker på som det första man vill göra efter gymnasiet. Ja men jag har alltid haft höga krav på mig. Och jag ville verkligen prestera bra både i

skolan och även i skidåkning som jag tävlade i. Så det var flera år då det bara var skidor och skola, skola och skidor. Men siffror och intresset för matte var hela tiden där så jag tror att det var därför jag började tänka på det som mitt framtida yrke.

Du valde matte framför skidåkning alltså? Det är svårt att nå elitnivå om man inte prioriterar skidåkningen redan på gymnasiet och jag hade inte riktigt släppt läkardrömmen så jag sökte aldrig skidgymnasiet eftersom det är så höga betygskrav på att bli läkare, jag kände inte att jag både kunde bli elitskidåkare och läkare.

Men då hade du motivationen att bli läkare ändå, var det den yrkesdrömmen som drev dig till att få så bra studieresultat? Ja, när jag släppt det här med elitskidåkningen så fick jag ju mycket mer tid över som jag kunde lägga på att plugga. Det är ju väldigt höga krav på att få bli läkare men jag har alltid haft det relativt lätt i skolan och höga krav på mig själv så jag visste att om jag verkligen la ner all kraft på att plugga så kunde jag nå till den nivån som krävdes när det gäller betygen.

Och sedan så blev du ändå inte läkare. Nä, jag har alltid älskat matte, alltid älskat siffror, siffror ljuger aldrig och så vidare. Så sista året svängde det helt och jag ville plötsligt bli mattelärare på gymnasiet. Jag vet inte riktigt vart det kom ifrån men jag kände bara att det inte var läkare jag skulle bli. Jag vill lära ut matte. Jag har lätt för att förstå matte och vill lära ut det. Så jag sökte till lärarhögskolan i Umeå, jag kom in där, hade fixat lägenhet och allting men några veckor innan så kände jag bara att nej, jag ville inte, jag kommer inte trivas med att plugga fem år till lärare och sedan undervisa samma sak resten av livet. Så jag fick säga upp lägenheten och ringa upp skolan och tacka nej. tog ett sabbatsår då istället efter att jag hade sagt upp lägenhet och min plats på utbildningen och allt.

Vad gör man efter en sådan vändning i sitt liv, var det kris då? Jag jobbade faktiskt som lärarvikarie då vid behov och på ICA i Övertorneå.

Så du hoppar av lärarutbildningen innan du börjat men sedan så jobbar du som lärarvikarie, det är lite komiskt ändå. Ja faktiskt, men samtidigt var det ett sätt att få se om jag gjort rätt val eller inte och jag kom fram till att jag hade gjort det. Det var inte rätt för mig.

Var det så att din omgivning blev chockad över alla tvära kast? Lite grann för jag hade pratat så länge om att jag ville bli läkare. Men jag tror inte de tyckte det var så farligt eftersom jag alltid gjorde något. Sabbatsåret gick inte åt till att sitta och titta på tv utan jag jobbade och började tänka på att söka in till LTU, Luleås tekniska universitet.

Varför sökte du dig just dit? Dels så ville jag välja en mer öppen utbildning. Komma bort från att jag bara skulle utbilda mig direkt till ett yrke, som läkare och lärare är, utan snarare plugga något mer öppet som ger många valmöjligheter efter examen. Så under andra året började jag plugga industriell ekonomi.

Vad är det? Det är ett lite missvisande namn egentligen för det handlar framför allt om projektledning. Man driver ett tekniskt projekt med ett team där alla är bra på olika saker, man sätter upp ramar för vad som ska göras och driver det framåt tills det är klart och sedan börjar man med ett annat projekt. Jag lockades verkligen av att jobba på det sättet och det var inget jag tänkt på innan.

Det är ju en ganska bra lärdom att skicka vidare i en sådan här intervju i en katalog, man behöver inte veta exakt vad man ska ha för yrke senare i livet. Jag gick från att vilja bli skidåkare till läkare till lärare och sedan till att inte veta exakt vilket yrke jag ville. Och nu har jag ett yrke som

jag verkligen trivs med. Att jobba i projekt är perfekt för mig som var orolig för att läraryrket skulle vara för enformigt för mig. Projektarbete gör ju att jag jobbar i nya grupper och med nya saker hela tiden. Vissa dagar pratar man med allmänheten som kanske har ett klagomål på något i deras bostadsområde och nästa dag sitter jag med experter inom något väldigt avancerat område. Ingen vecka är den andra likt på det sättet.

Är det inte svårt att det hela tiden är så många nya saker? Att ett jobb är mer ensidigt kan ju vara en trygghet också. Jag känner inte att jag missar något utan det är så givande att ens yrke är en plats där jag hela tiden lär mig saker. Varje projekt innebär saker som är nya för mig så det är mycket kunskap som jag hela tiden tar till mig och kan nyttja framöver.

De yrken du funderade på tidigare - lärare och läkare. Det är ju yrken som alla kommit i kontakt med från det att man är barn, alla har ju någon bild av vad de yrkena innebär. Men hur ska man kunna locka unga människor till ett yrke där man att bli projektledare för ett brobygge. Det är ju väldigt svårt att lockas till det tänker jag. Det pågår faktiskt ganska mycket arbete med att beskriva våra jobb. Vi åker ut och pratar med gymnasieklasser om vad jobbet innebär, hur vardagen är på jobbet. Det går inte bara att säga "bli projektingenjör för det är intressant". Det handlar mer om att beskriva de många olika delarna man gör. Det handlar nog också mycket om att beskriva att om man pluggar till civilingenjör så behöver man inte veta exakt vad man vill jobba med för det finns så många olika jobb man kan få efteråt. Det var mest slump att jag hamnade på just Trafikverket och det tror jag kan vara något bra, det är ingen exakt utstakad väg där man pluggar något och sedan är det förutbestämt hur dina dagar ska se ut på jobbet.

Hur jämförd är din bransch? Du jobbar ju med så många olika yrkes-

grupper tänker jag. Det är klart att det händer att man hör att det finns kvar ett förminskade från män som jobbat länge som tycker att "ge det 15 år till så kanske du förstår vad vi pratar om", men på det stora hela så tycker jag verkligen att branschen premierar nytänkande och då följer det med att man är öppen för att unga, oavsett kön, kommer med nya idéer. Och det välkomnas verkligen i branschen i stort för man vill utvecklas, det är min erfarenhet. Det visar sig liksom i allt ifrån att man läser de senaste forskningsrönen till att vi har aktivitetsbaserade kontor till att det inte spelar någon roll vad du har för bakgrund, kön eller ålder.

När känner du dig nöjd på jobbet? Åker du någonsin förbi saker du varit med och byggt och är stolt eller är det andra saker som får dig att känna att jobbet är meningsfullt? Det händer faktiskt att jag åker förbi platser jag varit med och byggt och då känns det verkligen bra. Ett sådant exempel är Pajala där jag först var med och gjorde cirkulationsplatser och sedan hela tätorten. Under tiden vi höll på så kändes det som att det aldrig skulle ta slut och aldrig bli bra för det var så många saker som hela tiden dök upp. Men nu när jag ser skillnaden mellan hur det var och hur det blev så kan jag tänka "det där var jag med byggde, det blev riktigt snyggt".

Ja det måste vara mäktigt att se folk leva sina liv i något man byggt och påverka folks vardag till det bättre. Det är också en aspekt att man vet att vissa saker man gör kan rädda liv. I Boden håller vi just nu på att göra om en väg vid en skola och den vägen har varit lite olycksdrabbad så nu gör vi om den för att inget riktigt allvarligt ska hända och där är det redan på förhand så uppskattat. Det är väldigt kul att jag sökte mig åt det här hållet för att jag gillade matte och nu är man med och gör livet lite säkrare för människor.

Ali Razag

Ambulanssjukvårdaren som velat
hjälpa människor sedan han var barn

Kommer du ihåg du hur du tänkte när du skulle välja gymnasieprogram?

Tanken var att jag skulle välja något program som kunde ge mig ett jobb där jag kan hjälpa människor.

Man är ändå ganska ung när man går i nian, men du visste utan tvekan att det var det du drömde om, att hjälpa människor?

Ja när man kommer från ett land som Afghanistan, som jag gör, så har man vuxit upp utan att få särskilt mycket hjälp och då blir man motiverad att själv hjälpa till eftersom det finns ett stort behov av det. Jag har alltid känt så ändå sedan jag var liten.

Blev det som du trodde att gå vård- och omsorg?

Ja det var det bästa jag gjort. Det och att börja jobba inom äldreården har jag aldrig ångrat en sekund även om det svårt för mig med ett nytt språk.

Var det svårt när du var ny i jobbet att se människor som inte mår bra?

Ja det var både fysiskt och psykiskt tufft ibland. Man vill ge alla lika mycket hjälp också så att ingen behöver få vänta, det är lätt då att man springer lite extra och då kan det vara slitigt. Att jobba med dementa människor kan också vara tungt psykiskt för en såklart. Men samtidigt visste jag ju hela tiden att jag gjorde något bra, att människors liv blev bättre, och det ger en otroligt mycket tillbaka. All tacksamhet jag fick i jobbet vägde upp det som var jobbigt.

Vård- och omsorg är kvinnodominerade yrken, var den normen något du tänkte på när du sökte dig dit? Påverkade det dig på något sätt?

Det hade jag faktiskt ingen aning om innan. Det är mycket som man inte vet när man kommer till Sverige som tonåring, det är så mycket i kulturen att lära sig som är nytt så det var inget jag märkte förrän jag kom ut på praktik. Att det är stämplat som ett kvinnoyrke är kanske något som är avskräckande för en del men jag har aldrig känt så, och när det idag kommer unga killar och gör praktik från gymnasiet så trivs de nästan alltid väldigt bra. Det är ju ett så brett yrke också, att jobba inom vård- och omsorg. Det finns så mycket att välja mellan att man kan prova sig fram till vad som passar en.

Är det svårt att komma som ung praktikant till ett äldreboende som var ditt första jobb?

Nej inte alls. De äldre älskar ungdomar och är så tacksamma.

Vad är din yrkestitel idag?

Jag är utbildad undersköterska men just nu är jag ambulanssjukvårdare eftersom jag kör ambulans.

Kan du berätta mer om det jobbet?

Många tror att jag bara kör ambulansen men det finns en vårdande del också även för mig. Det beror helt på patienten. Vissa dagar ska vi bara flytta en patient och då ger man dropp och syrgas till exempel, det är inga problem. När det är mer allvarliga saker så måste det vara en sjuksköterska som utför det.

Varför sökte du till det yrket?

Det var faktiskt ambulanspersonal som föreslog det för mig. Under kriget i Afghanistan så har jag självklart sett vilket viktigt jobb det är så det har nog alltid funnits där i tanken. När det kom ut en ledig tjänst och det var flera som uppmanade mig att söka så kändes det helt perfekt för mig.

Är du aldrig rädd när du kommer till en olycksplats och inte riktigt vetat vad som väntar dig?

Nej jag har nog sett ganska mycket redan som ung och vet hur jag ska hantera det. Jag har tvingats lära mig också att en svår situation inte blir bättre av att stressa.

Hur lär man sig det egentligen?

Dels genom att utsätta sig för situationerna och se att man faktiskt klarar av dem utan att stressa, men vi pratar ju också väldigt mycket om det vi är med om. Det måste man göra och alla som jobbar med det här är väldigt öppna och förstår hur viktigt det är. Dels så pratar man med de kollegor som varit med om samma sak men också med andra kollegor. Sedan så har vi tillgång till psykolog också på jobbet så man lär sig att bearbeta jobbiga saker väldigt bra.

Vad bra, det verkar inte finnas någon machokultur eller någon press på att bita ihop.

Nej absolut inte. Jag har jobbat i fyra och ett halvt år som ambulanssjukvårdare nu och har aldrig behövt träffa psykolog just för att jag har så bra kollegor, det är en väldigt öppen arbetsplats.

Ida Hjort-Rova

Från förskolepedagog till VD
för branschledande företaget Jaxal.

Jag trodde inte att det skulle vara så stort här. Jag såg på internet att ni är bland de största i Europa på det ni gör, stämmer det?

Ja, vi är den största enskilda tillverkaren av släpvagnskåpor i Europa. Det förblir vi också om kunderna tar rätt materialval, då våra konkurrenter gör kåpor i annat material än plast.

Säljer ni kåpor direkt till privatpersoner eller hur går det till?

Nej, försäljningen sker endast mot släpvnstillverkare och återförsäljare som i sin tur säljer vidare till privatpersoner

Hur länge håller en av era kåpor?

Den allra första kåpan vi tillverkat finns faktiskt på ett släp i Övertorneå och rullar än idag, så med det svarar jag på den frågan. Våra produkter är kända för att vara väldigt slagtåliga, priskraftiga och helt enkelt det bästa alternativet för att skydda sin last du fraktar på en släpvagn.

Vad gör du som VD för att få företaget att växa?

Det måste arbetas inom flera olika områden för att lyckas få ett företag att växa, men vi arbetar bland annat med marknadsföring. Vi har rekryterat säljare i samband med att

hitta nya marknader. Skillnaden är stor kulturellt bland marknadsländerna, där vi använder olika strategier. Arbetar även med hållbarhetsarbete och jämställdhet för att kunna nå de mål vi bör för att kunna hålla kvalitén och våra styrkor.

Hur har du lyckats lära dig det här?

Det finns ju inte direkt någon bok man kan läsa om skillnad mellan länder när det gäller släpvnagnskåpor. Man kommer långt med att visa engagemang, intresse och att vara aktiv i syfte att utvecklas.

Vad var ditt första jobb på Jaxal?

Jag var ansvarig över transporter, ordermottagning, bokföring

Vad hade du jobbat med innan?

Jag har arbetat på förskola, som fritidspedagog, inom äldreomsorgen och som butiksbiträde.

Har du haft nytta av dina tidigare jobb i din roll som VD nu?

Det var inte så att jag direkt till att vara VD utan jag har gått via jobbet som arbetsledare bland annat. Nu har jag jobbat här i 9 år och självklart är det mycket som jag har nytta av från tidigare jobb. Oavsett vilka människor man har att göra med i

stora grupper så måste man vara lyhörd, kunna peppa folk, ge kritik på ett sätt som fungerar och så vidare.

Jag tänker att klarar man att ha en förskoleklass på 30 personer så klarar man av allting.

Ja lite så är det väl. Jag ser det nog mycket som att jag alltid jobbat med människor. Jag har alltid haft ambitionen att vilja jobba med människor och få dem att göra så bra ifrån dig som de kan och stötta upp dem på det sätt som de behöver.

I min värld måste man ha ett enormt bra självförtroende för att våga byta inriktning och klättra inom en ny bransch och bli VD för en av kommunens största arbetsgivare när man är 27 år bara.

Jag vet att jag jobbar hårt men jag tänker aldrig på det så. Jag känner inte att jag visste vad jag ville göra när jag skulle söka gymnasieprogram till exempel. Jag valde barn och fritid men det hade lika gärna kunnat vara samhälls eller natur. Man behöver inte veta vad man "ska bli" när man börjar gymnasiet. Det viktiga är att vara engagerad i det man gör tror jag. Och att hitta en plats där man blir sedd och uppsmuntrad till att ta för sig.

Eva-Lena Aro

Mentor på heltid

Din roll är väl ganska ny på skolan?

Ja, tjänsten som heltidsmentor startade som en projektanställning för några år sedan. Sedan två år tillbaka är det en permanent tjänst.

Vad har du jobbat med innan?

Jag har arbetat inom socialtjänsten med barn, ungdomar och familjer.

Vad gjorde att du sökte dig till det här jobbet?

Jag såg ett inslag i Nordnytt om att Pajala hade anställt mentorer och jag vet att hon som jobbar där är socionomutbildad. Jag hade nog trott innan att man bara sökte pedagoger till den här typen av jobb men efter det så vågade jag söka.

Vad är tanken med att ha en heltidsmentor?

I första hand är tanken att finnas som stöd för eleverna. Att det finns en mentor på heltid som har mer tid för att hjälpa eleverna med ex. skapa struktur kring studierna, prioritera och välja rätt, peppa och stötta när vardagen i skolan känns stressig eller svår. En mentor på heltid har också mer tid att jobba med elevers frånvaro, följa upp och se vad som är orsak till frånvaron. Detta i sig, gör att lärarna avlastas och kan fokusera på undervisning. Just det är också en tanke med att ha en mentor på heltid.

Det är helt klart en tjänst som behövs. Det kan exempelvis vara så att en elev missat ett prov och då kan hen sitta och göra provet i efterhand inne hos mig. När provet är gjort börjar man prata och får reda på varför provet missades och vad som pågår i elevens liv just nu. Det är sånt som kanske inte alltid kan ske med lärarna som har fullt upp med undervisning av en större grupp. Jag vet att lärarna är väldigt lyhörda men vissa saker kan kännas svåra för eleven att ta upp i klassrummet.

Är det svårt att vara ung idag?

Många känner en stress i skolsystemet som finns idag. Det är min egen åsikt bara men om jag jämför med när jag själv gick gymnasiet så fick vi betyg till jul och till sommaren men nu får man en bedömning på varje uppgift man gör och det tror jag kan vara en stressfaktor.

Vilka söker sig till dig?

Vi söker nog oss till varandra, jag och eleverna. Ibland söker jag upp dem för att prata om frånvaro som blivit, eller för att kolla att de är i fas med sina studier, boka utvecklingsamtal mm. De söker upp mig när de behöver min hjälp; när det känns stressigt, när uppgifterna hopar sig och man är orolig för hur man ska klara av allt. Men också för saker som att de glömt att sjukanmäla sig, man vill kanske byta någon kurs eller att man vill ha med mig i samtal med någon lärare. Jag hoppas innerligt att de känner att tröskeln är låg, att de är välkomna med alla frågor. Kan inte jag svara, så hänvisar jag till den som vet bättre.

Är det någon skillnad på killar och tjejers känslor kring prestationsstress?

Kanske att det är lite fler tjejer som fastnar i den stressen att hela tiden sträva efter bästa betygen. Speciellt hos de som går sista året, de har väldigt höga krav på sig själv.

Vad tycker du är det viktigaste som mentor?

Att visa att man tror på eleven. En del känner sig så misslyckade att de tappat tron på sig själva helt och nästan gett upp, då måste man gå in och peppa och visa att jag tror på eleven. Ingen är sina tidigare misslyckanden och man är inte misslyckad för att man fått dåliga resultat i skolan eller inte haft orken. Det är viktigt att påminna dem om att de är så mycket mer än bara en gymnasieelev, att de är viktiga och

värdefulla oavsett sina prestationer. Och ibland händer det saker i livet, utanför skolan, som man inte kan påverka. Då är kanske inte plagget det som kommer i första hand.

Är allting upp till dig då eller har du andra vägar du kan gå med eleven?

Jag kan fungera som en länk till andra, ex hjälpa med att kontakta kuratorn, skolsköterskan eller någon annan på elevhälsan, om eleven vill det. Jag kan också sitta med om eleven behöver reda ut något med någon lärare. Det är eleven som själv måste göra jobbet, jag har inte en färdig lösning att servera dem. Men kan jag gå med dem en bit på vägen genom de där svårare passagera, tills det känns lite lättare för dem, då gör jag gärna det.

Är det ett svårt jobb?

Nej, ungdomar är aldrig svåra. Ger man sig tid att lyssna på dem ordentligt, både på deras problem men också på deras drömmar, så kommer de ofta själva fram till svaren. Ungdomar är så enormt fina. De sitter inne med mycket klokskap.

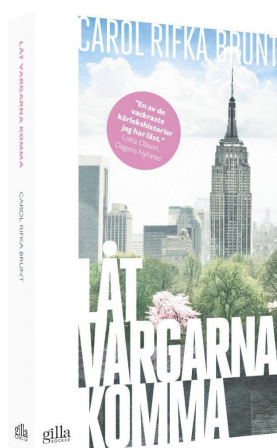
Det är så lätt att stå på deras sida. Man får höra deras drömmar och förhoppningar om det liv de ska ha sedan. I gymnasieåldern är man ju i en fas då man för första gången ska börja påverka sitt liv. När man är barn väljer man väldigt lite i sitt liv men nu är det dags att börja göra val och bli den som de vill vara och att kunna bidra då är väldigt givande.

Prestationsångest, stress och jämförelse kan stundtals göra att det känns rätt tufft och mörkt i tonåren. Att då få vara den som kliver in i det mörkret och hjälpa till att skingra känslor av ensamhet. Kanske kan man lösa upp någon eller några av de knutar som skaver. Att få bidra med det, känns som ett privilegium.

Anna-Karin Luttu

Skolbibliotekariens boktips

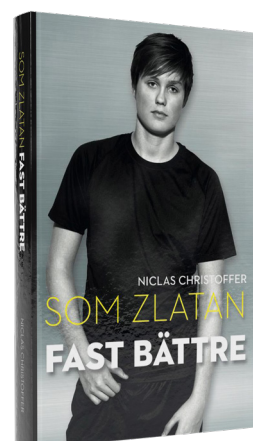

Låt vargarna komma

Carol Rifka Brunt

Låt vargarna komma utspelar sig i New York under 80-talets aidsepedemi. Berättelsens huvudperson är fjortonåriga June och hon står sin morbror Finn mycket nära. Finn är en erkänd konstnär och tar med June på utställningar och tillsammans har de mycket roligt. Men Finn är också mycket sjuk. När han dör får hon mycket svårt att komma över sin sorg. June har kommit på kant med sin syster och hittar inget stöd där längre. Men så träffar hon Toby, Finns "specielle vän", som hennes mamma kallar honom. Samme Toby som Junes mamma anklagar för att ha dödat hennes morbror. Trots att Junes hela värld ställs på ända när hon inser att hennes morbror faktiskt hade ett liv mellan de stunder de umgicks. När hon så småningom accepterar att hennes morbror självklart var en person som borde ha levt med någon, älskat något, växer en innerlig och udda vänskap fram mellan henne och Toby.

Boken innehåller familjehemligheter, syskonkärlek, sorg och vänskap. En bok du inte kommer att glömma!

Som Zlatan fast bättre

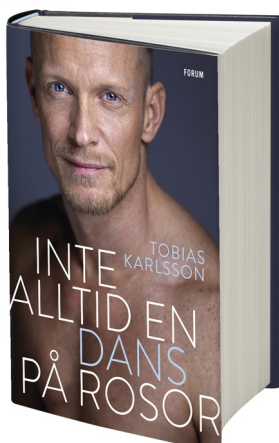
Niclas Christoffer

Simon, femton år, drabbas av ätstörningar när pressen att prestera och hitta sin plats i en ny omgivning blir för stor.

Simon vill bli fotbollsproffs. Han vill bli som Zlatan fast bättre. Fotboll är hans liv och när han kommer in på fotbollsgymnasiet i Malmö är han överlycklig, men det innebär att han måste flytta från Stockholm. Det innebär också att hans flickvän helt plötsligt befinner sig långt bort och att han behöver lära känna nya människor. På fotbollsgymnasiet är det inte bara Simon som drömmer om att bli proffs. Här är alla mycket bra på fotboll och tvivlen smyger sig på. Simon tycker att han måste gå ned i vikt för att kunna prestera bättre och snart är han fast i en livsfarlig sjukdom.

Att han är kille med en sjukdom som anses vara en "tjejsjukdom" gör det inte lättare. Ingen ser vad som håller på att hända. Fotbollen som skulle göra honom lycklig bryter istället sakta ned honom.

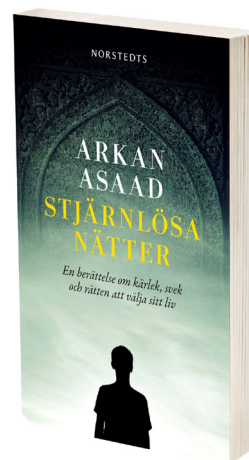
Det här är en läskigt bra bok!

Inte alltid en dans på rosor

Tobias Karlsson

Tobias är killen som aldrig kände sig hemma bland fotbollskillarna, som hellre umgicks med tjejerna i klassen och därför kallades fjolla och bög. Genom dansen fick han stunder då han kunde glömma alla plågoandar och vara sitt sanna jag – men det var också dansen som gjorde honom extra utsatt i ett mindre samhälle där man inte fick sticka ut. Tobias skildrar ärligt och naket vikten av att våga vara ärlig mot sig själv, vänskapens betydelse och hur man finner styrkan att gå vidare efter svåra händelser i livet. Med humor, självdistans och känsla berättar Tobias Karlsson om sitt liv och om dansen – och får oss alla att känna oss starkare.

Stjärnlösa nätter

Arkan Asaad

Kanske trodde du som jag att det endast är kvinnor som drabbas av bortgifte? Den här boken får dig att tänka om!

Amår växer upp i Sverige, men hans pappa längtar tillbaka till Kurdistan. Ju mer Amårs pappa pratar om att "flytta hem" desto mer beslutsam blir Amår att han ska stanna i Sverige. Han är svensk och längtar inte alls till ruinerna, förödelsen och sorgen som skildras via de kurdiska TV-kanalerna. Men Amårs pappa planerar något annat bakom hans rygg. Ett giftermål med en ung kurdisk släkting. En perfekt fru, tycker Amårs pappa, medan Amår ser henne som en syster. Amår är dessutom kär i en annan tjej och tänker verkligen inte gifta sig med någon han inte valt själv. Familjens påtryckningar är starka och snart befinner sig Amår i en riktig mardröm som gör honom mycket olycklig.

Boken sägs ha verklighetsbakgrund och finns även att läsa i en lättläst version.

Vill du veta mer om Gränsälvs gymnasiet?

Hör gärna av dig!

www.gransalvsgymnasiet.se

Skolvägen 17, 957 85 Övertorneå 0927-720 78

  @gransalvsgymnasiet

Mer information om gymnasieprogrammen

finns på www.skolverket.se

Denna broschyr är framtagen via utvecklingsarbetet *På väg mot jämställda och attraktiva kommuner* – ett samarbete mellan Norrbottens kommuner, Övertorneå kommun och Gränsälvs gymnasiet.

*Den lilla
skolan med det
stora hjärtat
och de unika
möjligheterna.*

NORRBOTTENS
jämställdhetspris
2015

